VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Lausunto
17.1.2019

Eduskunta
Valtiovarainvaliokunta
Verojaosto
00102 EDUSKUNTA

Hallituksen esitys eduskunnalle 307/2018

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaosto on pyytänyt valtiovarainministeriön lausuntoa hallituksen esitystä koskevista verojaostolle jätetyistä kirjallisista lausunnoista. Kirjallisen lausunnon ovat verojaostolle jättäneet ulkoministeriö, Ahvenanmaan maakunnan hallitus, Keskuskauppakamari, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Veronmaksajain Keskusliitto ry, Suomen Asianajajaliitto, apulaisprofessori Tomi Viitala ja yliopisto-opettaja Mika Nissinen.

Lausunnot on toimitettu valtiovarainministeriölle. Valtiovarainministeriö esittää eduskunnalle lausuntonaan kirjallisissa lausunnoissa esille tuoduista seikoista seuraavaa:

Osan VI (välimiesmenettely) soveltamisalaa koskevat Suomen varaumat

Osassa lausuntoja on katsottu, että eräitä esityksessä ehdotettuja välimiesmenettelyn soveltamisalaa rajaavia varaumia ei tulisi tehdä. Kahden lausunnon mukaan soveltamisalan ulkopuolelle ei tulisi rajata tilanteita, joissa on kyse kotimaisten veron välttämisen vastaisten sääntöjen soveltamisesta (1. varauma). Yhden lausunnon mukaan varaumaa, jonka mukaan ulkopuolelle jäisivät tapaukset, joissa on kyse verorikoksia koskevan lainsäädännön soveltamisesta (2. varauma), ei pitäisi tehdä. Yhden lausunnon mukaan menettelyn ulkopuolelle ei tulisi rajata tapauksia, jossa ei ole kyse kaksinkertaisesta verotuksesta (3. varauma). Kahden lausunnon mukaan verovuotta koskevaa varaumaa (4. varauma) ei tulisi tehdä.

Esityksessä ehdotetaan, että Suomi valitsisi välimiesmenettelyä koskevan osan soveltamisen. Lisäksi ehdotuksessa ehdotetaan tehtäväksi 5 varaumaa, jolla rajataan välimiesmenettelyn soveltamisalaa. Ensimmäisen varauman mukaan Suomi sulkisi välimiesmenettelyn ulkopuolelle asiat, joissa on kyse myös kotimaisten veron välttämisen vastaisten sääntöjen soveltamisesta ja toisen varauman mukaan asiat, joissa tuomioistuin on todennut verovelvollisen tai hänen puolestaan toimivan syyllistyneen veropetokseen tai muuhun verorikokseen. Kolmannen varauman mukaan Suomi sulkisi ulkopuolelle asiat, joissa ei ole kyse kaksinkertaisesta verotuksesta. Kolme ensimmäistä varaumaa ovat yhdenmukaisia HE:ssä 308/2018 niin kutsutun riitadirektiivin ((EU) 2017/1852) osalta esitetyn kanssa. Neljännen varauman mukaan ulkopuolelle jäisivät asiat,

jotka koskevat ennen yleissopimuksen soveltamisen alkamista alkaneita verokausia. Viidennen varauman ulkopuolelle jäisivät niin ikään asiat, jotka on jo jätetty johonkin muuhun välimiesmenettelyyn.

Verovelvollisen käytettävissä on jo nykyisin kansallinen muutoksenhakumenettely ja verosopimuksen keskinäistä sopimusmenettelyä koskevan artiklan mukainen menettely. On tärkeää huomata, että Suomen varaumat eivät merkitse muutoksia kansallisen muutoksenhakuoikeuden tai verosopimuksen mukaisen keskinäisen sopimusmenettelyn neuvotteluvaiheen osalta. Välimiesmenettelyä koskevan osan lisääminen keskinäiseen sopimusmenettelyyn merkitsee sitä, että verovelvollinen voi pyytää valtioiden välisen keskinäisen sopimusmenettelyn neuvotteluvaiheessa ratkaisematta jääneiden kysymysten antamista ratkaistavaksi välimiehille. Suomen varaumissa on kyse siitä, että tätä välimiesvaihetta ei ulotettaisi aivan kaikkiin tapauksiin.

Suomen ensimmäisessä varaumassa on kyse siitä, että välimiesmenettelyn ulkopuolelle rajattaisiin asiat, joihin sisältyy veron välttämisen vastaisten kotimaisten sääntöjen soveltamista. Nämä säännökset on nimetty varaumassa. Yhden lausunnon mukaan erityisesti väliyhteisölaki ja verotusmenettelylain 29 §:n 1 momentin peiteltyä osinkoa koskeva säännös tulisi jättää varauman ulkopuolelle, koska VYL:n osalta soveltamiskriteerit ovat objektiivisia ja VML 29 §:n 1 momentin osalta veron välttämistarkoitus ei ole edellytyksenä. Valtiovarainministeriö toteaa, että VYL:n tarkoituksena on ehkäistä ulkomaisten väliyhteisöjen avulla tapahtuvaa verotuksen välttämistä ja peiteltyä osinkoa koskevien säännösten tarkoituksena on torjua sitä, että osingosta menevää veroa kierretään.

Yhdessä lausunnossa on esitetty, että ensimmäisen varauman ei tulisi kattaa PPT-määräystä. Valtiovarainministeriö huomauttaa, että esitetty varauma kattaa vain kansallisen lainsäädännön säännöksiä, ei verosopimuksissa olevia PPT-määräyksiä. Lisäksi lausunnossa on esitetty, että kolmatta varaumaa ei tulisi tehdä, jotta myös kysymykset, jotka koskevat sitä, onko tietty vero verosopimuksessa tarkoitettu vero, voitaisiin saattaa välimiesmenettelyyn. Valtiovarainministeriö toteaa, että tämänkaltaisten kysymysten osalta keskeisempää on se, miten verosopimuksen osapuolet soveltavat keskinäistä sopimusmenettelyä koskevan artiklan toisen kappaleen ilmaisua "jos toimivaltainen viranomainen havaitsee huomautuksen perustelluksi" (if the objection appears to be justified) eli pitävätkö verosopimuksen osapuolet kysymystä ylipäänsä verosopimuksen alassa olevana ja onko tapauksella pääsyä keskinäisen sopimusmenettelyn neuvotteluvaiheeseen.

Neljännen varauman mukaan ulkopuolelle jäisivät asiat, jotka koskevat ennen yleissopimuksen soveltamisen alkamista alkaneita verokausia. Tämä rajaus on linjassa sen kanssa, miten Suomen tekemissä verosopimuksissa tyypillisesti määrätään voimaantulosta ja soveltamisen alkamisesta.

Välimiesmenettelyn soveltamisalaa rajaavien varaumien tekeminen on yleissopimuksen mukaan sallittua. Varaumat tehdään hyväksymiskirjan tallettamisen yhteydessä. Tehdyn varauman voi myöhemmin perua. Sen sijaan uusia varaumia ei voi tehdä, eikä vanhoja varaumia voi laajentaa. Näin ollen on tärkeää, että varaumat ovat nyt riittävän kattavat.

Edellä kerrottuun viitaten valtiovarainministeriö katsoo, että esitystä ei ole aiheellista muuttaa lausunnoissa tarkoitetuin tavoin.

Veronsaajien oikeudenvalvontayksikön muutoksenhakuoikeus

Yhdessä lausunnossa on esitetty, että veronsaajien oikeudenvalvontayksikön valitusoikeutta tulisi rajata tilanteissa, jossa valitus voi rajoittaa verovelvollisen pääsyä yleissopimuksen mukaiseen välimiesmenettelyyn.

Yleissopimuksen 19 artikla 12 kappale käsittää varauman, jonka mukaan välimiesmenettelyyn eivät pääse kysymykset, joista jommankumman verosopimusosapuolen tuomioistuin tai hallinnollinen muutoksenhakuelin on jo antanut päätöksen. Suomen osalta tätä varaumaa ei esityksessä ehdoteta tehtäväksi. Kuitenkin suomalaisen tuomioistuimen antama päätös estää välimiesmenettelyyn pääsyn, jos verosopimuksen toinen osapuoli on tehnyt 12 kappaleen mukaisen varauman, koska varauma kattaa sekä varauman tehneessä valtiossa annetut päätökset että toisessa verosopimusvaltiossa annetut päätökset.

Valtiovarainministeriö toteaa, että yleissopimus ei, toisin kuin veroriitojen ratkaisumekanismeista Euroopan unionissa annettu direktiivin (EU) 2017/1852, mahdollista sitä, että välimiesmenettelyn estäisi vain sellainen tuomioistuimen antama päätös, joka on annettu valtiossa, joka ei voi oman lainsäädäntönsä vuoksi poiketa keskinäisessä sopimusmenettelyssä tuomioistuimensa päätöksestä.

Osastopäällikkö Terhi Järvikare

Neuvotteleva virkamies Minna Ojala